

С. О. Іщук, Л. Й. Созанський

Регіональні аспекти розвитку виробництв легкої промисловості в Україні

Оцінено динаміку основних показників функціонування легкої промисловості України на мезорівні у контексті результатів виробничої та зовнішньоекономічної діяльності. Здійснено порівняльний структурний аналіз виробництв легкої промисловості у регіональному розрізі за видами продукції. Запропоновано організаційний механізм відновлення сировинної бази для забезпечення розвитку вітчизняних підприємств легкої промисловості на основі створення аграрно-промислових парків та кооперації переробних виробництв.

Ключові слова: легка промисловість, виробництво одягу, виробництво шкіри, текстильне виробництво, продукція, сировина.

Постановка проблеми. Легка промисловість – один з базових стратегічних сегментів національної економіки, який забезпечує близько 5% бюджетних надходжень і 2,6% українського товарного експорту, а відтак має значний потенціал для подальшого розвитку. В Україні функціонує понад 2,3 тис. підприємств (малих і середніх) легкої промисловості, на яких задіяно близько 85 тис. працівників, а обсяги виготовленої ними продукції досягають 22 млрд грн. Виробництво здебільшого зосереджене на середніх підприємствах (що становлять 14% загальної кількості підприємств легкої промисловості) – вони реалізують $\approx 80\%$ продукції, тоді як на 2014 малих підприємств (або 86%) припадає лише $\approx 20\%$ продукції. В Україні поступово нарощують свою потужність і активно розвиваються текстильні, швейні, трикотажні, шкіргалантерейні, хутрянні та інші виробництва легкої промисловості. Однак, незважаючи на досить динамічний розвиток цього виду переробної промисловості, його функціонування супроводжується низкою проблем. Передусім це відсутність сировини вітчизняного походження для переробних виробництв, а тому – висока імпортозалежність останніх. Іншою проблемою є низька цінова конкурентність продукції вітчизняного виробництва на внутрішньому ринку, спричинена сприятливими умовами для офіційного і «сірого» імпорту вживаного одягу та взуття, нелегального внутрішнього випуску, а також контрабанди тканин і готових виробів. За таких умов обґрунтування ефективних способів стимулювання розвитку легкої промисловості в Україні має базуватись на результатах детальних аналітичних макро- і мезорівневих досліджень трендів основних показників функціонування цього сегмента національної економіки.

Аналіз останніх досліджень. Вирішенню проблемних питань функціонування виробництв легкої промисловості в Україні за останнє 10-річчя присвячена порівняно незначна кількість досліджень. Так, у [1-4] аналітично обґрунтовано наявність суттєвого, однак нереалізованого потенціалу розвитку вітчизняної легкої промисловості. У [5; 6] проаналізовано внутрішній ринок продукції легкої промисловості в Україні, а також визначено основні проблеми його розвитку, зокрема високий ступінь “тінізації”, зростання обсягу ввезення вживаного одягу та взуття тощо. У цих дослідженнях акцентовано увагу на відсутності в Україні необхідних економічних та нормативно-правових умов для конкурентного розвитку виробництв легкої промисловості. Попри вагому ринкову перспективність, а також соціально-економічну значущість цього сегмента промисловості, в Україні дотепер не відбулось реформ, які б сприяли вирішенню окреслених проблемних питань. Окрім того, останніми роками у вітчизняному науковому просторі не спостерігалось ґрунтовних, комплексних науково-аналітичних досліджень, які б відображали сучасні тенденції та перспективи розвитку української легкої промисловості на мезорівні.

Метою статті є розроблення пропозицій щодо стимулювання розвитку в Україні виробництва легкої промисловості на підставі результатів оцінювання динаміки показників їх функціонування на регіональному рівні у контексті виробничої та зовнішньоекономічної діяльності.

Основні результати дослідження. Функціонування легкої промисловості в Україні упродовж 2013-2018 рр. характеризувалось змінним трендом: коливаннями обсягу реалізованої продукції упродовж 2013-2015 рр., суттєвим зростанням значень цього показника у 2016 і 2017 рр. і зниженням у 2018 р. (рис. 1). Так,

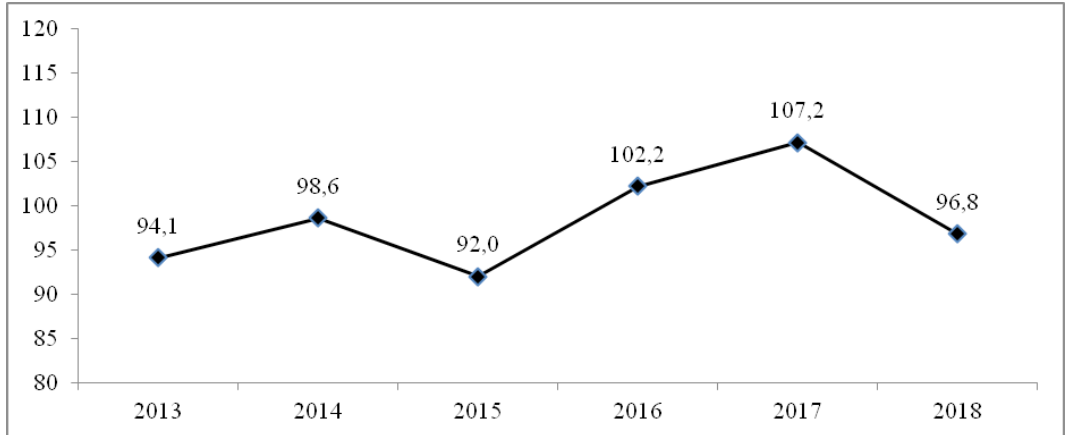

Рис. 1. Індекс обсягу реалізованої продукції легкої промисловості в Україні, %

Джерело: побудовано за [7].

якщо у 2017 р. індекс обсягу реалізованої продукції легкої промисловості зріс у 16 областях, то у 2018 р. – тільки у восьми. Серед усіх регіонів варто виділити Кіровоградську область, яка продемонструвала найдовший тренд зростання значень цього показника – 2015-2018 рр. Тенденція до збільшення індексу продукції легкої промисловості також намітилась у Волинській, Запорізькій, Миколаївській, Полтавській, Херсонській, Черкаській і Чернігівській областях.

Попри нестабільну динаміку виробництва, структура вітчизняної легкої промисловості у розрізі регіонів залишається мало диверсифікованою. Так, у 2018 р. 61,3% обсягу реалізованої продукції легкої промисловості в Україні припадало на сім областей, які виділено сірим кольором у табл. 1. Незмінним лідером в Україні у цьому сегменті економіки (зі значним відривом від решти регіонів) є Львівська область, попри падіння у 2018 р. обсягів реалізованої продукції легкої промисловості на 3%. Вона демонструвала стабільне зростання потенціалу легкої промисловості, збільшивши за шість років свою частку у структурі реалізованої продукції цього виду промислової діяльності в Україні на 4,08 в.п. Аналогічні тенденції характерні для Волинської (+1,22 в.п.), Закарпатської (+1,29 в.п.), Рівненської (+2,02 в.п.), Сумської (+4,01 в.п.) і Хмельницької (+2,67 в.п.) областей. Друге місце у структурі реалізованої продукції легкої промисловості упродовж аналізованого періоду незмінно займала Харківська область із середньою часткою 9,42%.

Водночас Донецька і Луганська області з відомих причин практично втратили потенціал своєї легкої промисловості – їхні частки у структурі реалізованої продукції цього виду промислової діяльності в Україні упродовж 2014-2018 рр. скоротились на 3,80 в.п. і 5,21 в.п. відповідно. Суттєво зменшили свою вагомість у названій структурі також Житомирська, Івано-Франківська, Київська і Миколаївська області, проте найнижчою вона залишається у Херсонській області – 0,28% (проти 0,19% у 2014-2015 рр.).

У структурі реалізованої продукції легкої промисловості України домінує виробництво одягу, частка якого після відчутного (на 6,6 в.п.) зростання у 2015-

Таблиця 1

Структура обсягу реалізованої продукції легкої промисловості в Україні (у розрізі регіонів), %

Область	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Вінницька	1,30	1,42	1,54	1,58	1,59	1,38
Волинська	1,70	2,00	1,83	2,09	2,72	2,99
Дніпропетровська	7,57	6,79	8,47	8,03	8,21	7,59
Донецька	4,54	2,50	0,82	0,97	0,76	0,74
Житомирська	9,45	10,22	8,40	8,32	7,79	7,81
Закарпатська	4,84	6,72	6,31	6,89	6,24	6,13
Запорізька	2,23	2,05	2,69	2,24	2,51	2,62
Івано-Франківська	3,05	3,71	3,73	2,44	2,07	1,89
Київська	3,90	3,48	3,56	3,58	3,25	2,83
Кіровоградська	0,67	0,63	0,57	0,82	0,60	0,64
Луганська	5,62	0,62	0,57	0,41
Львівська	10,98	13,04	13,44	14,75	15,02	15,06
Миколаївська	4,73	3,43	3,19	3,46	3,60	3,43
Одеська	3,18	3,10	3,16	2,95	2,61	2,37
Полтавська	2,70	2,57	3,13	3,19	2,89	2,69
Рівненська	2,49	2,56	3,17	3,70	4,45	4,51
Сумська	3,71	4,88	6,97	6,16	5,65	7,72
Тернопільська	1,84	1,68	1,86	1,83	1,38	1,23
Харківська	9,85	10,73	8,86	8,63	8,79	9,66
Херсонська	0,21	0,19	0,19	0,21	0,23	0,28
Хмельницька	4,66	5,82	4,97	5,59	7,22	7,33
Черкаська	3,67	3,78	4,46	4,06	4,13	3,23
Чернівецька	2,40	2,60	3,02	2,74	2,54	1,93
Чернігівська	4,71	5,48	5,68	5,77	5,18	5,53
Всього за регіонами	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Джерело: авторські розрахунки за даними Головних управлінь статистики в областях України.

2016 рр., передусім унаслідок збільшення обсягів виготовлення спецодягу, у два наступні роки знову скоротилась і становила <42% (рис. 2). Найменша частка у цій структурі (24,66% у середньому за аналізований період) незмінно припадає на виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів.

У 2018 р. 23,94% загального обсягу виробництва шкіри, а також 18,20% виробництва одягу і 9,78% виробництва текстилю в Україні було зосереджено у Львівській області. У 2014 р. значення цих показників становили 13,64%, 18,51% і 7,86% відповідно. Структура реалізованої продукції легкої промисловості у цьому регіоні за останні п'ять років також зазнала відчутних змін (рис. 3). Зокрема, у ній суттєво зросла частка виробництва шкіри (на 10,87 в.п.), але натомість зменшились частки виробництва одягу (на 9,3 в.п.) і текстилю (на 1,58 в.п.).

Незважаючи на певну трансформацію структури (за видами виробництв) легкої промисловості у Львівській області, вона продовжує спеціалізуватись на виробництві одягу. Аналогічна спеціалізація характерна для Закарпатської (одного з лідерів легкої промисловості України) і Волинської областей – у них частка виробництва одягу у структурі обсягу реалізованої продукції легкої промисловості становила 63,77% і 54,54% відповідно. Структурні зміни у легкій промисловості цих двох регіонів мають подібні тенденції: збільшення частки виробництва шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів (на 3,09 в.п. у Закарпатській області і на 4,98 в.п. у Волинській) і водночас суттєвіше зменшення частки текстильного виробництва (на 7,68 в.п. у Закарпатській області і на 8,46 в.п. у Волинській).

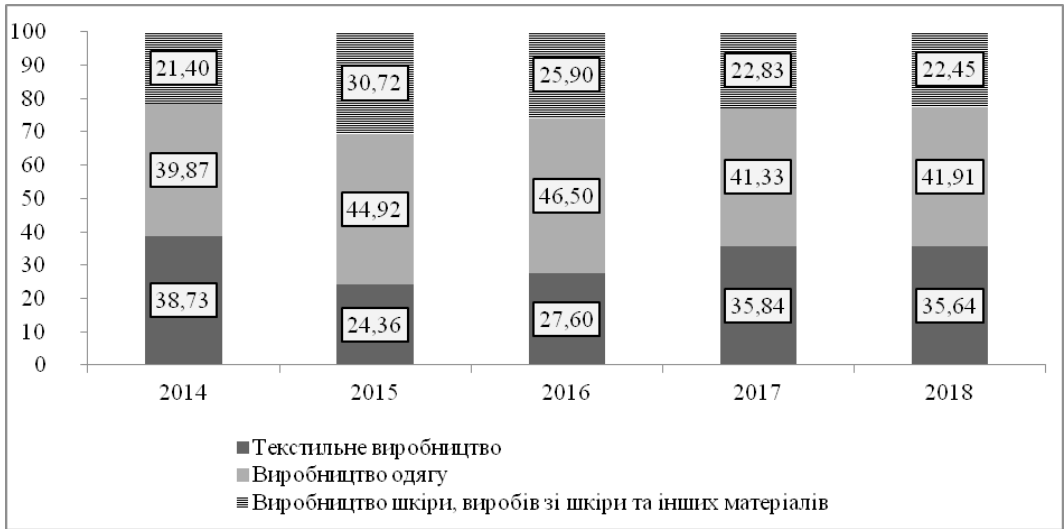

Рис. 2. Структура реалізованої продукції легкої промисловості в Україні (за видами виробництв), %
Джерело: авторські розрахунки за [8].

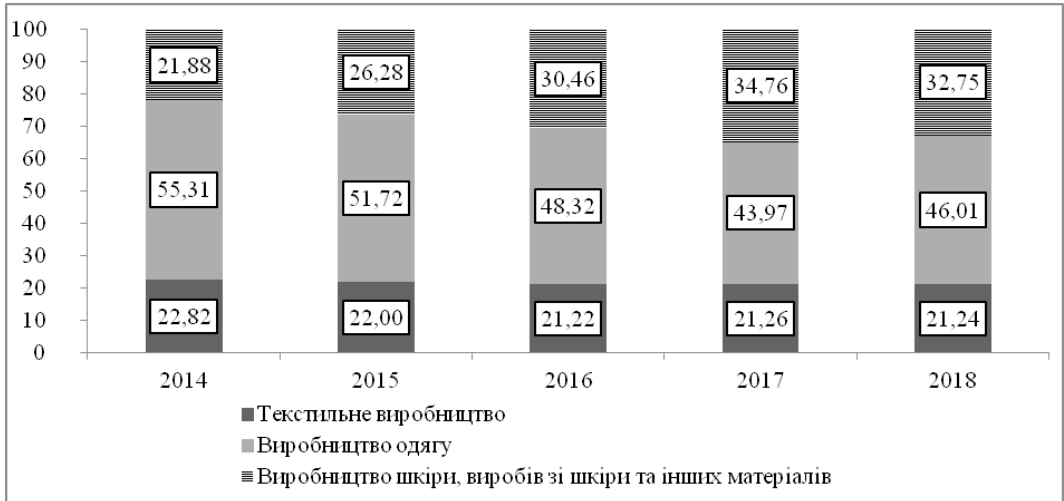

Рис. 3. Структура реалізованої продукції легкої промисловості Львівської області (за видами виробництв), %

Джерело: авторські розрахунки на основі інформації, наданої Головним управлінням статистики у Львівській області.

Серед областей Західного регіону текстильне виробництво домінує у структурі легкої промисловості Тернопільської і Чернівецької областей (з частками 73,14% і 63,67% відповідно). Варто відзначити, що в останній відбулись відчутні зміни у спеціалізації легкої промисловості. Так, частка виробництва одягу зменшилась на 9,91 в.п., але натомість зросла частка виробництва шкіри виробів зі шкіри та інших матеріалів (на 10,03 в.п.).

Найсуттєвіші структурні зміни відбулись у легкій промисловості Івано-Франківської області, яка з 2015 р. спеціалізується на виробництві шкіри. За останні п'ять років обсяг реалізованої продукції цього виробництва у регіоні зріс у 2,3 рази. У підсумку частка виробництва шкіри виробів зі шкіри та інших матеріалів у структурі легкої промисловості Івано-Франківської області збільшилась на 15,53 в.п. і склала 43,2%. Порівняно з 2013 р. у цьому регіоні

також відбулось зростання виробництва одягу (у 2,6 раза), частка якого у відповідній структурі досягла 32,61%. Натомість частка текстилю упродовж аналізованого періоду зменшилась на 30,17 в.п. (до 24,19%), що стало наслідком падіння обсягу цього виробництва в 1,6 раза.

Підсумовуючи результати аналізу виробничої діяльності у легкій промисловості, загалом можна констатувати відносну усталеність структури обсягу реалізованої продукції (за видами виробництв) в Україні. Водночас у переважній більшості областей Західного регіону упродовж останніх п'яти років виявлені суттєві зміни у структурі виробництв легкої промисловості. Найбільшою мірою це стосується Івано-Франківської, Чернівецької і Львівської областей. З огляду на прикордонне розташування названих регіонів, пояснення таких змін (у структурі виробництв легкої промисловості) лежить у площині зовнішньоекономічних операцій підприємств, які займаються виготовленням тих чи інших видів продукції.

Аналіз тренду обсягів експорту продукції легкої промисловості (сумарно VIII, XI і XII товарних груп) з України засвідчив меншу амплітуду коливань значень показників порівняно з товарним експортом (рис. 4). Так, вітчизняна легка промисловість з 2016 р. демонструє відносно стабільну динаміку експорту своєї продукції, що свідчить про наявність усталених зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів господарської діяльності у цьому сегменті економіки.

Українська продукція легкої промисловості експортується до 150 країн. Понад 83% цього експорту припадає на країни Євросоюзу, серед яких основними торговими партнерами України є Польща, Італія, Німеччина та Угорщина. У 2018 р. частки цих країн у структурі українського експорту продукції легкої промисловості становили 6,88%, 5,55%, 4,67% і 3,48% відповідно. Також потужними імпортерами є Китай (4,65%) та Індія (4,60%). Про освоєння нових ринків збуту вітчизняними товаровиробниками свідчить приріст експорту продукції легкої промисловості в Індонезію, Ірак і США. Однак найбільшим імпортером українських товарів легкої промисловості залишається Російська Федерація (7,72% у 2018 р.), але її частка у структурі експорту означеного виду продукції за останні чотири роки зменшилась на 10,46 в.п.

Упродовж 2014-2018 рр. серед регіонів України найбільший приріст експорту продукції легкої промисловості спостерігався у Полтавській області – сумарно 162,6%. Суттєве зростання значень цього показника за вказаний період також

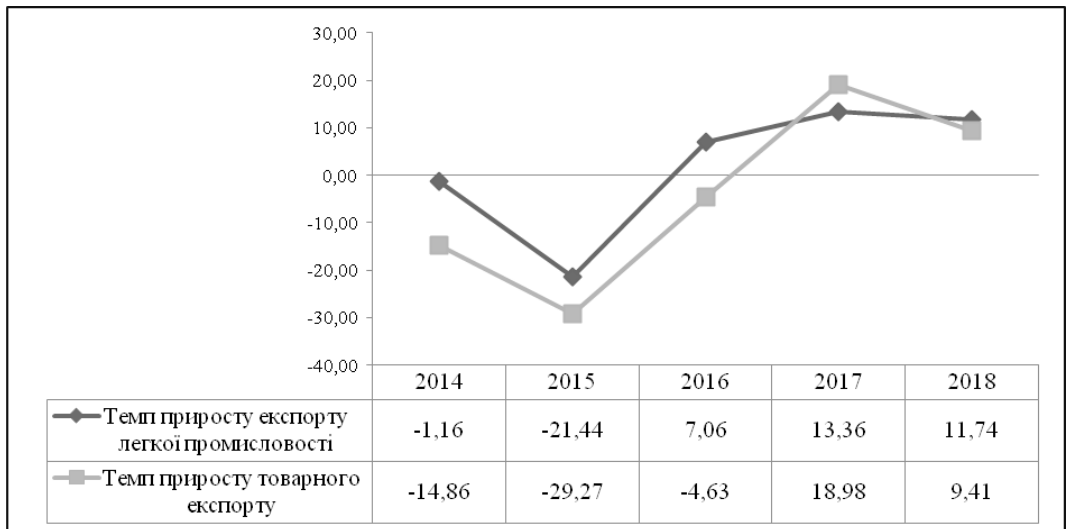

Рис. 4. Динаміка товарного експорту в Україні, %

Джерело: побудовано за [9].

відбулось у Херсонській (+79,1%), Львівській (+46,8%) і Київській (+46,3%) областях. У 2018 р. зростання експорту товарів легкої промисловості досягли 19 областей, із них найбільшого – Волинська (50,5%), Чернівецька (29,2%), Полтавська (27,8%) і Миколаївська (20,6%).

Експортний потенціал вітчизняної легкої промисловості головним чином зосереджений у двох областях Західного регіону – Львівській і Закарпатській. Так, у 2018 р. на них припадало 43,23% (проти 33,54% у 2013 р.) експорту продукції легкої промисловості України (табл. 2). Упродовж аналізованого періоду частка Львівської області збільшилась на 7,48 в.п., а Закарпатської – на 2,21 в.п. Окрім цих областей, вагомі частки (понад 6%) у регіональній структурі українського експорту товарів легкої промисловості належали Житомирській, Полтавській (із тенденцією до збільшення) і Чернігівській областям.

Товарна структура українського експорту легкої промисловості є усталеною – упродовж 2013-2018 рр. у ній незмінно домінували (із часткою на рівні 70%) текстильні матеріали та текстильні вироби (XI товарна група) (рис. 5). У 2018 р. продукція цієї товарної групи була основою експорту легкої промисловості (із часткою >50%) у 21 регіоні. Щобільше, у дев'яти областях (Вінницькій, Волинській, Кіровоградській, Луганській, Полтавській, Рівненській, Хмельницькій, Черкаській і Чернівецькій) значення цього показника перевищувало 90%. Натомість на експорті продукції товарної групи XII «Взуття, головні убори, парасольки» спеціалізуються тільки Запорізька (із часткою 71,44% у 2018 р.), Сумська (90,63%) і Чернігівська (56,57%) області. Відносно суттєвою частка цієї товарної групи була в структурі експорту продукції легкої промисловості Донецької (11,34% проти 22,04% у 2013 р.), Закарпатської (19,72% проти 17,41%), Івано-Франківської (16,93% проти 9,73%) і Харківської (16,78% проти 7,73%) областей.

Таблиця 2
Структура експорту продукції легкої промисловості України (у розрізі регіонів), %

Область	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Вінницька	3,33	3,21	3,48	3,47	3,24	3,13
Волинська	1,84	1,83	1,10	1,04	1,31	1,77
Дніпропетровська	4,70	4,50	4,24	4,60	4,36	4,18
Донецька	1,35	0,83	0,14	0,09	0,12	0,11
Житомирська	6,24	6,84	6,97	7,16	7,01	6,52
Закарпатська	15,90	18,28	18,40	19,50	18,18	17,75
Запорізька	1,26	0,66	0,67	0,65	0,48	0,44
Івано-Франківська	5,26	5,73	5,29	4,55	3,68	3,14
Київська	2,56	2,55	3,97	3,75	4,21	3,53
Кіровоградська	0,65	0,52	0,62	0,64	0,55	0,50
Луганська	7,30	3,97	0,96	1,28	1,27	1,20
Львівська	18,41	19,88	22,61	22,69	24,33	25,48
Миколаївська	2,38	2,28	1,65	1,67	2,06	2,23
Одеська	1,55	1,53	1,59	1,63	1,72	1,47
Полтавська	2,72	3,58	5,37	5,46	5,88	6,73
Рівненська	1,47	1,62	1,65	1,46	1,58	1,52
Сумська	3,45	2,68	3,25	2,65	2,39	2,53
Тернопільська	0,95	1,12	0,67	0,59	0,74	0,73
Харківська	5,96	5,60	4,64	4,01	4,18	4,28
Херсонська	0,11	0,12	0,19	0,16	0,25	0,18
Хмельницька	2,64	2,45	2,25	2,31	2,61	2,74
Черкаська	1,58	1,56	1,59	2,10	1,72	1,34
Чернівецька	2,11	2,42	2,49	2,21	2,13	2,46
Чернігівська	6,28	6,24	6,21	6,31	5,99	6,05
Всього за регіонами	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Джерело: авторські розрахунки за даними Головних управлінь статистики в областях України.

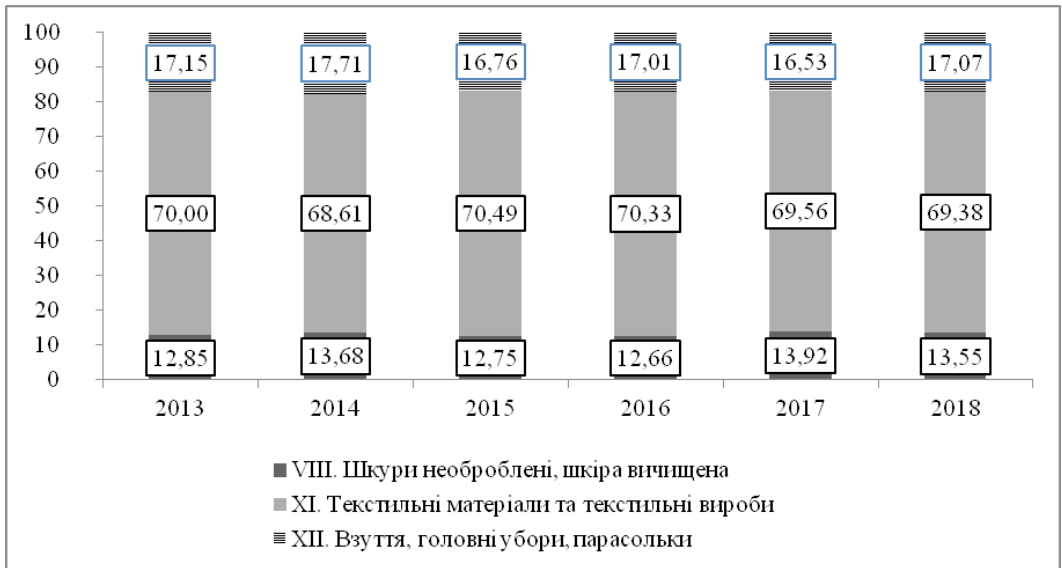

Рис. 5. Структура експорту легкої промисловості України (у розрізі товарних груп), %
 Джерело: побудовано за [9].

Упродовж 2016-2018 рр. жодна з областей України не спеціалізувалась на експорті продукції товарної групи VIII «Шкури необроблені, шкіра вичищена». Однак у 2015 р. частка цих товарів у експорті легкої промисловості перевищувала 50% в Івано-Франківській області (проти 23,61% у 2018 р.), а у 2013 і 2014 рр. – у Донецькій (проти 3,31% у 2018 р.) і Тернопільській (проти 30,98% у 2018 р.). Стабільно високі значення цього показника характерні для Київської (33,73% у середньому за 2013-2018 рр.), Львівської (19,12%) і Миколаївської (39,48%) областей. Таким чином, у переважній більшості регіонів експорт продукції легкої промисловості є вузько спеціалізованим на тій чи іншій товарній групі. Водночас необхідно відзначити відносно високий ступінь диверсифікації структури експорту продукції легкої промисловості (у розрізі трьох товарних груп) в областях Західного регіону, зокрема Івано-Франківській, Закарпатській і Львівській.

Особливістю українського експорту товарів легкої промисловості (а надто із Західного регіону) є висока частка у ньому готової продукції, що виготовлена на основі давальницької сировини. Найбільше ця особливість характерна для Закарпатської області, в якій майже 100% експорту легкої промисловості (у розрізі трьох товарних груп) є результатом толінгових операцій. Подібна ситуація спостерігається і в інших областях Західного регіону. Зокрема, частка продукції з давальницької сировини становить понад 90% в експорті XI товарної групи в усіх областях (окрім Волинської і Рівненської з 2017 р.), а також в експорті VIII товарної групи у Львівській області і в експорті XII товарної групи в Івано-Франківській і Рівненській областях.

Звідси випливає, що пріоритетним завданням для забезпечення розвитку вітчизняної легкої промисловості є відновлення (з подальшим нарощенням) сировинного забезпечення текстильних та інших виробництв в Україні. Для вирішення цього завдання необхідне створення або модернізація потужностей (підприємств) з переробки вовни, льону, технічної коноплі, бавовни, а також для виробництва штучних і синтетичних волокон. Такі потужності повинні бути зосереджені у регіонах, які мають сприятливі умови для вирощування та заготівлі названих видів сировини. Це, зокрема, гірські регіони Карпат (виробництво вовни), а також Тернопільщина, Полісся, Херсонщина та ін.

Для популяризації та забезпечення розвитку певних сегментів рослинництва і тваринництва з метою заготівлі сировини для задоволення потреб вітчизняної

легкої промисловості необхідним є сприяння (з боку органів місцевої влади) у виділенні сільськогосподарських угідь під розведення овець і великої рогатої худоби, а також для вирощування льону і коноплі. Доцільною вбачається реалізація державних цільових програм, спрямованих на створення ферм для розведення великої рогатої худоби, овець та інших тварин задля отримання натуральної шкіри, хутра і вовни. Такі підприємства мають включати цехи для забою худоби, а також спеціалізовані технологічні лінії, призначені для очищення і сушіння сировини та її подальшого збуту пріоритетно вітчизняним виробникам продукції легкої промисловості.

Із боку державних (регіональних) органів влади необхідною є підтримка у придбанні технологічного обладнання та спорудженні відповідних будівель, холодильників, технологічних агрегатів, а також забезпеченні виробничих процесів необхідними енергетичними ресурсами (електроенергією, водою, газом та ін.). Одночасно необхідно організувати виробництва з переробки та використання готової шкіри і вовни, передусім на базі малих і середніх підприємств, які доцільно розміщувати у зоні розташування сировинних ресурсів. Це забезпечить мінімальні витрати на логістичні операції та безперерйне постачання напівфабрикатів для реалізації технологічних процесів виготовлення кінцевої продукції. Обов'язковою умовою при цьому є налагодження прямих контактів переробних підприємств з виробниками такої сировини задля уникнення посередницьких націнок, а відтак здешевлення готових виробів. Аналогічні процеси повинні відбуватись у напрямі активізації заготівлі льоноконопляної продукції як основної сировини для текстильних виробництв.

Організаційною формою реалізації таких ініціатив є створення у регіонах, придатних для продукування сировини для виробництв легкої промисловості, аграрно-промислових парків (далі – агропарків), які певною мірою є аналогами індустріальних парків. Це спеціальні території з відповідною інженерно-транспортною інфраструктурою, спрощеними регуляторними процедурами та пакетом інвестиційних стимулів для ефективних виробничих (промислових та сільськогосподарських) підприємств, які займаються виготовленням і переробкою сировини. Остання повинна бути продукцією рослинництва і тваринництва та використовуватись передусім для потреб вітчизняної легкої промисловості, зокрема у виробництві текстильних, шкіряних та інших виробів (одягу і взуття). Створення агропарків передбачає реалізацію потужних інвестиційних проектів, тобто залучення значних інвестицій (як вітчизняних, так і іноземних). Відповідно, в основі функціонування цих парків буде діяльність великих і середніх підприємств з виробництва та переробки сировини для потреб легкої промисловості.

З іншого боку, перспективною формою стимулювання розвитку малих сільськогосподарських підприємств (дрібних фермерських чи індивідуальних) є їх кооперація. До прикладу, частка сільськогосподарських кооперативів на аграрному ринку ЄС складає 40-50%. Таким чином, ефективність сільгосптоваровиробників досягається завдяки їх об'єднанню для спільного виробництва, доступу до фінансових та матеріальних ресурсів та просування своєї продукції. Сільськогосподарські кооперативи можуть створюватись шляхом використання коштів міжнародної технічної допомоги або за сприяння великих переробних підприємств. Ці кооперативи можуть бути інтегровані у діяльність агропарків зі створенням згодом на цій основі кластерів певних виробництв (текстильних, хутряних та ін.).

Висновки. З огляду на важливість розвитку легкої промисловості, відновленням (і нарощенням) потужностей із виготовлення та переробки сировини для задоволення потреб вітчизняних підприємств мають займатись профільні економічні департаменти державних адміністрацій визначених регіонів за інформаційно-консультаційної і організаційної підтримки Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Одним з дієвих способів вирішення цього завдання є розроблення відповідних інвестиційних проектів, які

передбачають залучення у цю діяльність внутрішніх і зовнішніх інвестицій. На початковому етапі такі підприємства можуть переробляти імпортну сировину, а згодом і вітчизняну.

Для стимулювання інвестицій в українську легку промисловість та, зокрема, у діяльність із переробки вітчизняної сировини, виготовлення тканин, шкіри, штучних і синтетичних волокон вбачається доцільним розтермінування сплати ПДВ за операціями з імпорту підприємствами легкої промисловості обладнання і запчастин до нього. Окрім того, такі преференції можуть поширюватись і на виробників готового одягу та взуття, які не менше 50% своєї продукції реалізують на внутрішньому споживчому ринку у роздріб.

Соціально-економічний ефект від реалізації запропонованих заходів полягатиме у:

- створенні нових робочих місць як на підприємствах легкої промисловості, так і у сільському господарстві;
- зростанні самозайнятості у депресивних регіонах (передусім гірських);
- зменшенні залежності вітчизняних підприємств легкої промисловості від імпорту продукції проміжного споживання (тканин, шкіри та інших матеріалів, що використовуються у виробництві одягу і взуття), а відтак – зменшенні впливу курсових і кон'юнктурних коливань на виробництво і споживання у цьому сегменті;
- покращенні структури українського експорту товарів легкої промисловості та поступовому зменшенні у ній частки готової продукції, виготовленої з давальницької сировини.

Список використаних джерел

1. *Легка промисловість України: теоретико-методологічні засади управління розвитком в умовах інтеграції до СОТ*: монографія / І. М. Грищенко, Ю. В. Гончаров, І. В. Щербина, А. О. Дворецький, Н. А. Крахмальова та ін. К.: Київський національний університет технологій та дизайну, 2011. 332 с.
2. Волков О. І., Гончаров Ю. В., Бокій В. І. та ін. *Легка промисловість України: стан, проблеми, перспективи економічного розвитку*: монографія. К.: Київський національний університет технологій та дизайну, 2009. 446 с.
3. Носова Н. І. Проблеми розвитку підприємництва в легкій промисловості України. *Економічні інновації*: зб. наук. пр. Вип. 38: Формування економічних стратегій розвитку підприємництва, регіону, держави. Одеса: ІПРЕД НАН України, 2009. С. 144-161.
4. Аналітичні матеріали / Галузі легкої промисловості. Асоціація підприємств легкої промисловості «Укрлегпром»: сайт. 2019. URL: <http://ukrlegprom.org/ua/analytics>
5. *Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки: науково-аналітична доповідь* / ред. Дейнеко Л. В. К.: ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України», 2018. 158 с.
6. Дейнеко Л. В., Завгородня М. Ю. Розвиток внутрішнього ринку легкої промисловості: проблеми та можливості. *Український соціум*. 2012. № 1(40). С. 83-98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2012_1_8
7. *Регіони України*: стат. зб. Ч. II. К., 657 с. *Державна служба статистики України*: сайт. 2019. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/12/zb_ru2ch2019.pdf
8. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності / Статистична інформація / Промисловість. *Державна служба статистики України*: сайт. 2019. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Товарна структура зовнішньої торгівлі / Статистична інформація / Зовнішньоекономічна діяльність. *Державна служба статистики України*: сайт. 2019. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

References

1. Hryshchenko, I. M., Honcharov, Yu. V., Shcherbyna, I. V., Dvoretzkyy, A. O., & Krakhmalyova, N. A., et al. (2011). *Lehka promyslovist' Ukrayiny: teoretyko-metodolohichni zasady upravlinnya rozvytkom v umovakh intehratsiyi do SOT* [Light industry of Ukraine: theoretical and methodological foundations of development management in terms of integration into the WTO]. Kyiv: Kyiv National University of Technologies and Design. [in Ukrainian].
2. Volkov, O. I., Honcharov, Yu. V., & Boki, V. I., et al. (2009). *Lehka promyslovist' Ukrayiny: stan, problemy, perspektyvy ekonomichnoho rozvytku* [Light industry of Ukraine: state, problems, prospects of economic development]. Kyiv: Kyiv National University of Technologies and Design. [in Ukrainian].
3. Nosova, N. I. (2009). *Problemy rozvytku pidpryyemnytstva v lehkiy promyslovosti Ukrayiny* [Problems of entrepreneurship development in light industry of Ukraine]. In *Ekonomichni innovatsiyi* [Economic innovations]: Vol. 38. Formuvannya ekonomichnykh stratehiy rozvytku pidpryyemnytstva, rehionu, derzhavy

- [Formation of economic strategies for the development of entrepreneurship, region, state] (pp. 144-161). Odesa: Institute of Market Problems and Economic and Environmental Research of NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
4. Analitichni materialy / Haluzi lehkoyi promyslovosti [Analytical materials / Branches of light industry] (2019). *Association of light industry enterprises «Ukrlegprom»*: Website. Retrieved from <http://ukrlegprom.org/ua/analytics> [in Ukrainian].
 5. Deyneko, L. V. (Ed.) (2018). *Rozvytok promyslovosti dlya zabezpechennya zrostannya ta onovlennya ukrayins'koyi ekonomiky* [Development of industry for growth and renewal of the Ukrainian economy]. Scientific Report. Kyiv: Institute for Economics and Forecasting of Ukrainian NAS. [in Ukrainian]
 6. Deyneko, L. V., & Zavorodnya, M. Yu. (2012). *Rozvytok vnutrishn'oho rynku lehkoyi promyslovosti: problemy ta mozhlyvosti* [Development of the internal light industry market: challenges and opportunities]. *Ukrayins'ky sotsium – Ukrainian society*, 1(40), 83-98. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2012_1_8 [in Ukrainian].
 7. *Rehiony Ukrainy [Regions of Ukraine]: Statistical publication* (2019). Part II. Kyiv. *State Statistics Service of Ukraine*: Website. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/12/zb_ru2ch2019.pdf [in Ukrainian].
 8. *Obsyah realizovanoi promyslovoyi produktsiyi za vydamy diyal'nosti / Statystychna informatsiya / Promyslovist' [Volume of industrial products sold by type of activity / Statistical information / Industry]* (2019). *State Statistics Service of Ukraine*: Website. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
 9. *Tovarna struktura zovnishn'oyi torhivli / Statystychna informatsiya / Zovnishn'oekonomichna diyal'nist' [Commodity structure of foreign trade / Statistical information / Foreign economic activity]* (2019). *State Statistics Service of Ukraine*: Website. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

Ishchuk S. O., Sozansky L. Y. Regional aspects of the development of light industry in Ukraine.

Light industry is one of the basic strategic segments of national economy, providing 5% of budget revenues and 2.6% of Ukrainian merchandise exports. The purpose of the article is to develop proposals to stimulate the development of light industry in Ukraine on the basis of an assessment of the dynamics of its performance at regional level in the context of main results of production and foreign economic activity. The results of the analysis of production activity in the light industry showed the relative stability of the structure of sales volumes in Ukraine, in which in 2018 clothing production accounted for 41.91%, textile production – 35.64% and leather production – 22.45%. The regional structure of domestic light industry remains little diversified. Export potential of light industry of Ukraine is mainly concentrated in two regions – Lviv (25.48%) and Transcarpathia (17.75%). The peculiarity of Ukrainian exports of light industry goods is the high proportion of finished goods made of toll materials. Hence, the priority task for ensuring the development of domestic light industry is to restore (with further increase) the raw materials production for textile and other industries in Ukraine. To solve this problem, it is necessary to create or modernize the facilities for processing wool, flax, industrial hemp, cotton, as well as for production of artificial and synthetic fibers that should be concentrated in regions with favorable conditions for their cultivation and harvesting. These are the mountainous regions of the Carpathians (wool production), as well as Ternopil, Volyn, Polissia, Kherson and others. The organizational form of implementation of such initiatives should be the creation of agro-industrial parks that operate based on the activities of large and medium-sized enterprises for production and processing of raw materials for needs of light industry. On the other hand, cooperation is a promising form of stimulating the development of small agricultural enterprises (small farmers or individuals).

Keywords: light industry, clothing production, leather production, textile production, production, raw materials.

Іщук Світлана Олексіївна – доктор економічних наук, професор, завідувач відділу проблем реального сектору економіки регіонів ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: iso.ird@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3698-9039>).

Ishchuk Svitlana Oleksiyivna – Dr. Sci. (Econ.), Prof., Head of the Department of problems of real sector of economy of regions of the Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine.

Созанський Любомир Йосипович – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу проблем реального сектору економіки регіонів ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: ls.ird@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7854-3310>).

Sozansky Lyubomir Yosypovych – Ph.d (Econ.), Senior Researcher of the Department of problems of real sector of economy of regions of the Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine.

Надійшло 08.12.2019 р.¹

¹ Статтю підготовлено у межах виконання відомчої теми відділу «Форми реалізації потенціалу розвитку переробних виробництв Західного регіону України».